

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 4915/2022
13.03.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија Драгане Маринковић, председника већа, Марине Милановић и Зорице Булајић, чланова већа, у парници тужила АА и ББ, обе из ..., које заступа пуномоћник Милосав Стојиљковић, адвокат из ..., против тужених ВВ из ..., коју заступа пуномоћник Јово Кртинић, адвокат из ... и Савеза слепих Србије Београд, кога заступа пуномоћник Ненад Раденковић из ..., ради утврђења повреде права на нужни део и смањења завештајног располагања, одлучујући о ревизији тужила, изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж 2071/2020 од 06.04.2021. године, у седници одржаној 13.03.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

УСВАЈА СЕ ревизија тужила и **ПРЕИНАЧУЈЕ** пресуда Апелационог суда у Нишу Гж 2071/2020 од 06.04.2021. године, тако што се одбија као неоснована жалба тужене АА и потврђује пресуда Основног суда у Неготину П 1119/17 од 22.10.2019. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Неготину П 1119/17 од 22.10.2019. године, ставом првим изреке, утврђено је да је својеручним завештањем сада пок. ГГ бившег из ..., проглашеним пред јавним бележником Драганом Чечуловић Монић из ..., у предмету Упп 910/17, дана 21.09.2017. године, повређено право тужила на нужни наследни део на заоставштини покојног ГГ бившег из ..., те се располагање по истом умањује тако што се утврђује да тужиле имају право својине са уделом од по 1/6 на непокретностима ближе означеним у том ставу изреке што су тужени дужни да признају и трпе укњижбу својинског права тужила у јавним књигама код Службе за катастар непокретности у Неготину. Ставом другим изреке, тужени су обавезани да солидарно тужилама накнаде трошкове парничног поступка у износу од 209.825,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Нишу Гж 2071/2020 од 06.04.2021. године, ставом првим изреке, преиначена је првостепена пресуда тако што је одбијен тужбени захтев тужила којим су тражиле да се утврди да је својеручним завештањем сада

покојног ГГ, бившег из ..., у предмету Упп 910/17 дана 21.09.2017. године, повређено право тужила на нужни наследни део на заоставштини пок. ГГ бившег из ... и да се располагање по истом умањи тако што се утврђује да тужиле имају право својине са уделом од по 1/6 на непокретностима ближе означеним у том ставу изреке и да тужени признају и трпе укњижбу својинског права тужила у јавним књигама код Службе за катастар непокретности у Неготину, као неоснован. Ставом другим изреке, тужиле су обавезане да туженој накнаде трошкове парничног поступка у износу од 142.550,00 динара, са законском затезном каматом од дана извршности пресуде.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужиле су благовремено изјавиле ревизију због погрешне примене материјалног права.

Врховни суд је оценио да је ревизија тужила дозвољена на основу члана 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 72/11 ... 18/20 и 10/23 – други закон) испитао је побијану пресуду применом члана 408. тог закона и утврдио да је ревизија тужила основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју ревизији суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужена ВВ је супруга, а тужиле ћерке из претходног брака сада пок. ГГ бившег из ... који је преминуо 28.08.2017. године. Решењем Јавног бележника Упп 910/17 од 01.11.2017. године, прекинут је оставински поступак иза смрти ГГ и тужиле упућене на парницу ради доказивања да је својеручним завештањем које је проглашено пред јавним бележником на записнику Упп 910/17 дана 21.09.2017. године повређено њихово право на нужни наследни део. Својеручним писменим завештањем пред сведоцима од 30.05.2010. године, сада пок. ГГ је као завешталац располагао целокупном својом имовином, тако што је својој супрузи туженој ВВ завештао двособан стан са стварима у њему (и подрум) у Неготину, штедне књижице и бесплатне акције, затим 1/2 парцела .../... и .../..., а другу половину наведених парцела туженом Савезу слепих Србије, којем је завештао и парцеле појединачно наведене у завештању. Наведеним завештањем сада пок. ГГ је искључио из наслеђа своје ћерке, овде тужиле, наводећи да 18 година не разговарају са њим јер слушају своју мајку ДД са којом живе и која је нанела много зла и њему и њима. Односи тужила са оцем били су површни након што се по други пут развео од њихове мајке 1988. године и тужиле поверене мајци на чување, васпитање и издржавање. Тужиле су у почетку након развода родитеља покушавале да ступе у контакт са оцем позивајући га телефоном али су ти разговори били кратки и шутири, а једном приликом када је тужила АА пожелела да уђе у стан у коме је до развода родитеља живела исти није могла да откључа јер је отац променио браву и рекао да прво мора да се најави па тек онда да дође. Међу њима није било блискости, тако да би разменили по коју реченицу приликом случајних сусрета на улици у ... и то само када је отац био сам, а не у друштву својих пријатељица, с обзиром да је имао више веза. Тужиле нису обавештене да је њихов отац преминуо и нису присуствовале његовој сахрани. Сада пок. ГГ за живота није учинио никакав поклон веће вредности којим би увећао имовину тужила и који би могао бити урачунат у њихов нужни наследни део.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је закључио да је оставилац у свом завештању искључио тужиле као нужне наследнике из наслеђа,

наводећи узрок искључења чиме су испуњени законски услови за пуноважност искључења у погледу форме али искључење није основано, јер се понашање тужиља не може квалификовати као повреда неке законске или моралне обавезе којом су се тужиље теже огрешиле о оставиоца, нити су се увредљиво или грубо односиле према оцу или њему блиским лицима, при чему је површним и недовољно блиским односима допринео и сам оставилац својим понашањем. Тужиље као оставиоचेви потомци имају право на нужни део у висини 1/6 заоставштине, као половину дела који би им припао по законском реду наслеђивања од 1/3, с обзиром да пок. ГГ наслеђује и супруга тужена АА. Имајући у виду да су тужиље поставиле свој тужбени захтев као стварно-правни захтев, користећи могућност прописану у члану 43. став 2. Закона о наслеђивању и који је по налажењу првостепеног суда оправдан, имајући у виду да се ради о имовини веће вредности, то је следом наведеног тужбени захтев усвојен у целини.

Другостепени суд је изразио супротно становиште, налазећи да је сада пок. ГГ, отац тужиља основано искључио из наслеђа тужиље, као нужне наследнике на законом прописан начин, наводећи у завештању као разлог за искључење дугогодишње одсуство контаката са ћеркама, што се огледало у дугогодишњем игнорисању и изостанку интересовања тужиља за оца, а што је противно моралним обавезама деце према родитељима, нарочито имајући у виду његове године живота. Зато је другостепени суд преиначио првостепену пресуду и одбио тужбени захтев као неоснован.

По становишту Врховног суда, основано се ревизијом тужиља указује да је другостепени суд погрешно применио материјално право када је преиначио првостепену пресуду и одбио тужбени захтев, као неоснован.

Према члану 61. став 1. Закона о наслеђивању („Службени гласник РС“ број 46/95 ... 6/15) завешталац може искључити из наслеђа нужног наследника који се повредом неке законске или моралне обавезе теже огрешио о њега (ако се увредљиво или грубо односио према завештаоцу, ако је умишљајно учинио кривично дело према завештаоцу, његовом детету, усвојенику, брачном другу или родитељу, ако се одао нераду и непоштеном животу). Искључење мора бити учињено у облику потребном за завештање и мора бити изражено на несумњив начин, а пожељно је навести и узрок искључења. Узрок искључења мора постојати у време оставиочеве смрти. Доказивање основаности искључења терети оног ко се на искључење позива (члан 62. Закона).

У конкретном случају искључење је учињено у облику потребном за завештање у коме је наведено да завешталац искључује из наслеђа своје ћерке, овде тужиље које око 18 година не разговарају са њим јер слушају своју мајку ДД која је нанела велика зла и њему и њима, а о чему је писмено обавештено Јавно тужилаштво и Центар за социјални рад у Неготину 90-тих година. Да би се искључење нужних наследника из наслеђа сматрало оправданим неопходно је да потомци повреду неку законску или моралну обавезу тежим огрешењем о оставиоца, што се оцењује зависно од околности конкретног случаја уз услов постојања скривљеног понашања. Нужни наследник несумњиво, поред права има и законске и моралне обавезе према оставиоцу, како у смислу устаљених норми понашања, тако и у складу са обичајима, па занемаривање дужности поштовања, ускраћивања помоћи у старости, те пружања услуга у свакодневном животу могу бити повреде моралних обавеза, али такве повреде

представљају теже огрешење и разлог за искључење из права наслеђа уколико се такво понашање може приписати кривици, односно постојању скривљеног понашања наследника, у конкретном случају тужила. Одсуство личних односа између родитеља и деце, због тога што они никада нису ни били успостављени након развода брака родитеља, чему је допринео и сам оставилац, не може се оквалификовати као било који од разлога за искључење нужног наследника из наследства у смислу цитиране законске одредбе. Зато је правилно становиште првостепеног суда да понашање и однос тужила према оцу не представља повреду неке законске или моралне обавезе којом су се тужиле теже огрешиле о оставиоца. Тужиле су нужни наследници свог оца по члану 39. став 1. Закона о наслеђивању и припада им део заоставштине којим оставилац није могао располагати (нужни део) и који је половина дела који би сваком од њих припао по законском реду наслеђивања (члан 40.). По члану 43. наведеног Закона нужном наследнику припада новчана противвредност нужног дела (облигационо право), али на захтев нужног наследника, суд може одлучити да овом припадне одређени део ствари и права који чине заоставштину (стварно право). Следом наведеног правилно је првостепени суд усвојио тужбени захтев, па је Врховни суд преиначио другостепену пресуду, тако што је одбио жалбу тужене АА и потврдио првостепену пресуду.

На основу члана 416. став 1. ЗПП, Врховни суд је одлучио као у изреци.

**Председник већа – судија
Драгана Маринковић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић